

УДК 159.9

Тисячник І. В.¹

¹ канд. психол. наук, доц. ЗНТУ

ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ У СТУДЕНТІВ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У сучасному світі, при будівництві демократичної держави, однією із основної мети виховання є виховання громадянськості у студентів. Виховання громадянськості – це вид виховної діяльності, спрямоване на формування особистості, яка здатна реалізувати інтереси суспільства, держави й свої власні, які були направлені в позитивному відношенні до суспільних структур державної влади, загальних цінностей та інтересів, до свого стану та ролі в суспільстві. Виховання громадянськості є складним та суперечливим процесом, який має свою об'єктивно обумовлену специфіку, пов'язану з потребами предмета, виражену в завданнях дослідження виду діяльності, та реалізується в різних функціях у суспільстві, особливе місце серед яких займає функція виховна. Суттєву роль у виконанні цих проблем саме належить освіті.

Навчально-виховний процес вищої освіти повинен бути спрямований на формування громадянськості особистості, яка усвідомлює свої права та обов'язки перед суспільством та державою; формування індивідуального досвіду та відповідальних дій у демократичному суспільстві. Громадянські якості особистості визначаються тими цінностями, які прийняті в конкретний історичний період розвитку суспільства й державності.

Основними принципами виховання громадянськості є: принцип антропоцентризму, принцип цілісності людини, принцип свободи, принцип світогляду та діяльності та ін. Важливою функцією виховання громадянськості є осмислення соціального та особистого початку в людини. Мати перевагу одного над іншим у рівному ступені антигуманного, призводить до крайнощів, які заважають колективному розвитку особистості.

У сучасних умовах нестабільності нашого суспільства, що супроводжується втратою традиційних орієнтирів, деградацією моральних цінностей підростаючого покоління, зростанням жорстокості, злочинності, заздрощів і агресії, роз'єднаності і розмаїтості поглядів та думок, стає актуальною проблемою виховання особистості.

Філософія сучасної освіти в Україні визначається здобутими за віки досвідом і традиціями національної науки, досягненнями світової педагогічної думки і досвідом розвитку сучасної освіти в найбільш розвинених країнах. Вона залежить від загальних програмних пріоритетів розвитку держави: економічного стану країни, рівня відкритості суспільства; наявності системи важелів, що стимулюють зростання освіченості громадян, яке залежить від сили заохочення людини до особистого набуття знань, тобто до підвищення власного інтелектуального рівня.

Сьогодні в Україні, як і в світовому суспільстві, відбулася переоцінка цінностей, яка в певному сенсі виражає об'єктивну потребу людського суспільства у нових моральних основах буття, необхідність яка впливає із факту відставання морального прогресу від науково-технічного і завдання зорієнтувати моральний прогрес критеріям загальнолюдської моральності. На сьогоднішній день домінує система цінностей, яка заснована на ноосферному та етносферному мисленні та способі життя. За такого підходу зберігається вища цінність людини, але не в її автономному бутті, а в нерозривному зв'язку з природою. Загальний процес загострення та зростання числа глобальних проблем відображається у процесі глобалізації ціннісної свідомості, яка носить в цілому об'єктивний характер та є наслідком нерівномірності соціально-економічного розвитку різних країн та регіонів. Значну роль у цьому процесі відіграють і геополітичні фактори, які пов'язані з прагненням деяких країн нав'язати світу власну ідеологію та психологію.

Отже, виховання громадянськості залежить від сучасної переоцінки системи цінностей в українському освітньому просторі, характеризується обумовленістю соціально-політичної та соціокультурної кризи, нерозривним зв'язком з реформами, які відбулися зверху, наявністю суттєвих розбіжностей між впроваджуваними цінностями та прагненням українців до збереження своєї ціннісної ідентичності, врахуванням суттєвих розбіжностей у ступені модернізації цінностей різних рівнів.